

Grundläggande granskning 2/2023

Måltidsnämnden i Skellefteå år 2023

Mars 2024
Clara Wiklund
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 15-2023

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Våra rekommendationer	3
2. Bakgrund och genomförande	4
Iakttagelser i 2022 års granskning	4
Nämndens yttrande över 2022 års granskning	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Granskningens genomförande	5
3. Nämndens uppdrag	6
Kommunallagen	6
Fullmäktiges uppdrag till nämnden	6
Samverkansavtal	6
Fullmäktiges mål	6
Nämndens verksamhetsplan	7
4. Nämndens verksamhet under 2023	8
Nämndens protokoll och sammanträden	8
Regionens måltidsstrategi	8
5. Nämndens styrning och kontroll	9
Nämndens ekonomistyrning	9
Nämndens arbete med intern kontroll	10
Nämndens uppföljning av verksamhetsmål	11
6. Svar på revisionsfrågor	13
Rekommendationer	13

1. Sammanfattande analys

Måltidsnämnden uppfyllde sina verksamhetsmål år 2023. Nämnden hade dock ett underskott med 2,4 miljoner kronor. Vår samlade bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll. Nämnden hade i hög grad beslutat om grundläggande styrdokument för sin verksamhet och mål och indikatorer var i huvudsak mätbara. Nämnden behöver dock fortsätta utveckla kvaliteten i sitt internkontrollarbete eftersom det fanns vissa brister i redovisningen av kontrollerna.

Våra rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Fortsätta utveckla kvaliteten på nämndens arbete med internkontrollplanen.

Rekommendationen kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund och genomförande

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar. Revisorerna ska pröva om styrelser och nämnder säkerställt att verksamheten är genomförd på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. I granskningen ingår också att pröva om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I sin revisionsplan för år 2023 beslutade revisorerna att genomföra en grundläggande granskning av den gemensamma måltidsnämnden. Nämnden är en gemensam nämnd mellan Region Västerbotten och Skellefteå kommun.

lakttagelser i 2022 års granskning

Revisorerna bedömde att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2022. Granskning visade att nämnden uppfyllde sina målsättningar. Nämnden redovisade vid årets slut ett balanserat överskott med 1 miljon kronor.

Revisorerna bedömde att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll. Granskningen visade att redovisningen av måluppfyllelsen var informativ och att mål och indikatorer var mätbara. Revisorerna bedömde dock att nämnden behövde utveckla sin redovisning av verksamhetsmål samt fortsätta utveckla kvaliteten i sitt internkontrollarbete. Bland annat fanns det vissa brister i redovisningen av kontrollerna. Revisorerna rekommenderade måltidsnämnden att utveckla redovisningen av verksamhetsmål och utveckla kvaliteten på sitt internkontrollarbete.

Nämndens yttrande över 2022 års granskning

I september 2023 yttrade sig nämnden över granskningen år 2022. Av yttrandet framgår att nämnden för år 2023 skulle göra fördjupad och tydligare redovisning av resultaten för nämndens verksamhetsmål och kommunfullmäktiges mål. Nämnden skulle även utveckla redovisningen av kontrollerna för att säkerställa kvaliteten på nämndens internkontrollarbete.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorerna för deras ansvarsprövning av måltidsnämnden. För detta har följande revisionsfrågor besvarats i granskningen:

- Har nämnden tillräckliga resultat?
- Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll?
- Har nämnden en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten?
- Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?

Revisionskriterier

Vår bedömning av måltidsnämndens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6, 37–41 §§ samt 7 kap. 5–8 §§
- Fullmäktiges reglemente för nämnden

- Samverkansavtal för nämnden mellan Region Västerbotten och Skellefteå kommun
- Övriga uppdrag, mål eller direktiv från fullmäktige till nämnden

Granskningens genomförande

Granskningen är översiktlig och handlar om måltidsnämndens verksamhet år 2023. Granskningen omfattar inte om nämnden säkerställt att räkenskaperna är rättvisande.

Granskningen är genomförd med stöd av revisionskontorets program för grundläggande granskning av nämnd. Programmet innehåller delar för granskning av nämndens verksamhetsplan, protokoll, delårsrapporter, årsrapport, ekonomistyrning, samt uppföljning av tidigare års granskning.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskats av sakkunnig på revisionskontoret samt av revisionsdirektören. Tjänstepersoner inom måltidsnämndens verksamhet har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Nämndens uppdrag

Måltidsnämnden är en gemensam nämnd för Region Västerbotten och Skellefteå kommun. Nämnden ansvarar för måltidsproduktionen vid Skellefteå lasarett. I lasarettsköket Arom kök och restaurang tillagas mat till patienter och anställda på sjukhuset. Köket tillagar även mat till äldreboenden och för hemleverans till äldre i Skellefteå kommun.

Kommunallagen

Enligt kommunallagens 6 kap. 6§ ansvarar varje nämnd för att bedriva verksamhet inom sitt ansvarsområde i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt att följa de lagar och regler som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta är tillämpligt även på gemensamma nämnder.

Fullmäktiges uppdrag till nämnden

Dåvarande landstinget och Skellefteå kommun bildade den gemensamma nämnden år 2013. Av reglementet framgår att nämnden ansvarar för måltidsproduktion i enlighet med det samverkansavtal som kommunen och landstinget tecknat.

I maj 2023 beslutade måltidsnämnden om ett förslag till nytt reglemente. Förändringen innebar att måltidsnämnden skulle få delegation att fastställa personalpriser i restaurangen. Skellefteå kommunfullmäktige fastställde måltidsnämndens förslag till nytt reglemente 2023-09-26 § 292. Regionfullmäktige hade i mars 2024 när granskningen avslutades, ännu inte behandlat ärendet.

Samverkansavtal

Av samverkansavtalet från år 2015 framgår att Västerbottens läns landsting (nuvarande Region Västerbotten) och Skellefteå kommun är samverkande parter i den gemensamma nämnden. Nämnden ska enligt avtalet ingå i Skellefteå kommuns organisation. Det innebär bland annat att Skellefteå kommun är ansvarig för beredning och verkställighet av nämndens beslut. Nämndens förslag till budget ska lämnas till parterna senast den 15 april varje år. Skellefteå kommun ska enligt avtalet fastställa nämndens budget i samråd med Region Västerbotten. Av avtalet framgår också att nämnden ska rapportera verksamhet och ekonomi i samband med delårs- och årsbokslut till regionen. Av avtalet framgår att nämndens över- eller underskott ska regleras årligen och fördelas proportionellt mellan parterna utifrån beställd volym.

Fullmäktiges mål

Skellefteå kommun är värdkommun för måltidsnämnden och nämnden ingår i kommunens organisation. Måltidsnämnden följer Skellefteå kommuns rutiner för planering och uppföljning. Enligt kommunens styrprincip ska nämndens resultat balanseras mellan åren eftersom det är en gemensam nämnd.

Skellefteå kommuns styrmodell innebär att nämnderna inte ska lämna in förslag på nämndmål till fullmäktige. I stället ska nämnden ta fram underlag till en så kallad uppdragsplan för nämnden, som kommunfullmäktige fastställer. I uppdragsplanen

fastställer fullmäktige prioriterade inriktningar eller områden och hur dessa övergripande ska följas upp. Av regionfullmäktiges regionplan för år 2023 framgår endast att måltidsnämnden hanteras enligt särskild ordning.

Skellefteå kommun hade för perioden 2018-2022 sju kommunövergripande mål. För år 2023 valde kommunfullmäktige att förlänga de kommunövergripande målen eftersom år 2022 var ett valår.

Kommunfullmäktige i Skellefteå beslutade därför om samma inriktning för nämnden för år 2023:

- Begränsad klimatpåverkan

Nämndens verksamhetsplan

Nämnden beslutade i februari 2022 om ett förslag till uppdragsplan för 2023-2027 med ett inriktningsmål *Begränsa klimatpåverkan* samt aktiviteter som nämnden skulle följa upp. I december 2022 beslutade nämnden om genomförande och uppföljning av nämndens uppdragsplan genom följande indikatorer:

- Hållbara måltider
 - Andel närproducerade livsmedel (indikator: inköpt andel närproducerat inklusive det som producerats i bageri på minst 20%)
 - Andel svenska livsmedel (indikator: inköpt andel på minst 60%)
- Hållbar livsmedelsupphandling
 - Genomföra minst en innovativ direktupphandling för att öka andelen närproducerat (indikator: minst en genomförd innovativ direktupphandling).

Av nämndens beslut framgick kriterier för måluppfyllelse. För de tre indikatorerna framgick målvärde.

Vår kommentar

Granskningen av måltidsnämndens verksamhetsplan visar att strukturen följer Skellefteå kommuns styrmodell. Det framgår med vilka indikatorer nämndens mål skulle följas upp och nämndens indikatorer var mätbara.

4. Nämndens verksamhet under 2023

Nämndens protokoll och sammanträden

Nämnden har under år 2023 haft fyra protokollförda sammanträden. Måltidsnämnden har delvis rapporterat till Region Västerbotten i enlighet med samverkansavtalet. Av tabellen nedan framgår i vilken grad nämnden beslutade om grundläggande styrdokument och i vilken grad nämnden rapporterat till regionen i enlighet med samverkansavtalet.

Styrdokument	Beslut	Vår kommentar
Underlag för budget och plan 2023		2022-02-16 § 3. Ej rapporterat/diariefört i regionstyrelsens diarium.
Uppdragsplan för år 2023	Ja	2022-12-12 § 41. Enligt Skellefteå kommuns rutin.
Budget för år 2023	Ja	2022-12-12 § 42. Ej rapporterat/diariefört i regionstyrelsens diarium.
Internkontrollplan för år 2023	Ja	2022-12-12 § 43. Rapporterad till Region Västerbotten
Delegationsordning	Ja	2022-12-12 § 45
Rutin för att anmäla delegationsbeslut till nämnden	Ja	2022-12-12 § 45
Dokumenthanteringsplan	Ja	2018-12-11 § 28
Attestordning	Ja	2021-12-07 § 38
Delårsrapport per april 2023	Ja	2023-05-22 § 22. Rapporterad till Region Västerbotten.
Delårsrapport per augusti 2023	Ja	2023-09-20 § 37. Rapporterad till Region Västerbotten.
Årsrapport för år 2023	Ja	2024-02-12 § 5. Rapporterad till Region Västerbotten.

Regionens måltidsstrategi

I regionen pågår ett arbete med att ta fram en länsövergripande strategi för måltidsdistribution. Syftet är att uppnå en effektiv, hållbar och robust måltidshantering. De alternativ som regionen utreder är varm mat i kantin eller kylda en-portionsrätter, vilket nämnden vid två sammanträden i slutet på året fått information om. Av nämndens årsrapport framgår att regionstyrelsens beslut kommer att påverka måltidsnämndens verksamhet.

Vår kommentar

Det är positivt att nämnden har beslutat om grundläggande styrdokument och hållit sig informerad om pågående utredning om regionens måltidsstrategi.

5. Nämndens styrning och kontroll

Nämndens ekonomistyrning

Nämndens beredning av 2023 års budget

Måltidsnämnden lämnade inför år 2023 ett underlag till kommunstyrelsen med förslag till uppdragsplan inklusive ekonomiskt underlag inför 2023. Motsvarande underlag hade inte inkommit till regionstyrelsen. I december 2022 beslutade nämnden om sin detaljbudget för år 2023. Enligt protokollet utgick budgeten från Skellefteå kommuns planeringsförutsättningar, nämndens styrkort och reglemente. Nämndens planerade intäkter uppgick till totalt 47,9 miljoner kronor och kostnaderna till 47,9 miljoner kronor. I nämndens budget ingick även en resultatöverföring från år 2022 på 0,9 miljoner kronor. De planerade intäkterna och kostnaderna för år 2023 var 3,8 miljoner kronor högre än för år 2022. Anslaget för den politiska verksamheten var 0,1 miljoner, vilket var samma nivå som år 2022. Av nämndens uppdragsplan och driftsbudget framgick att måltidspriserna till kommunen och regionen skulle behöva justeras med anledning av kostnadsökningar.

Nämndens agerande under år 2023

Vår granskning av nämndens protokoll visar att måltidsnämnden tog del av ekonomiska delårsrapporter under året. I både delårsrapporterna per april och augusti prognostiserade nämnden en budget i balans vid årets slut. I prognosen var överskottet på 0,9 miljoner kronor medräknat. I delårsrapporten per april framgick att ett nytt pensionsavtal skulle innebära ökade kostnader för nämnden med cirka 1,2 miljoner kronor.

I augusti 2023 redovisade nämnden ett underskott på 0,4 miljoner kronor, vilket var en avvikelse i jämförelse med budget på -3,9 miljoner kronor. Av delårsrapporten framgick att livsmedelskostnaderna hade ökat med 1,1 miljoner kronor jämfört med samma period föregående år. Av delårsrapporten framgick att nämndens prognos för helåret innebar att det ackumulerade överskottet från tidigare år skulle vara förbrukat.

Vid årets slut redovisade nämnden ett underskott på 2,4 miljoner kronor, vilket är en avvikelse på cirka 5 procent mot budget. Nämnden förklarade i sin årsrapport att det till största del berodde på högre kostnader för arbetskraft eftersom verksamheten själv utbildat medarbetare för att på kort och lång sikt säkra kompetensförsörjningen. En mindre del av underskottet berodde på något lägre intäkter med anledning av minskad försäljning under ombyggnation av Skellefteå sjukhus. Nämnden äskade om att regionen och Skellefteå kommun skulle täcka sina respektive delar av underskottet.

Vår kommentar

Nämnden redovisade ett negativt resultat för år 2023. Nämnden tog under året del av ekonomiska uppföljningar och gjorde bedömningar av resultatet. Nämnden prognostiserade i båda delårsrapporterna år 2023 en budget i balans vid årets slut, vilket inte stämde med utfallet.

Nämndens arbete med intern kontroll

Måltidsnämnden utgår från Skellefteå kommuns riktlinjer för arbetet med intern kontroll.

Risakanalys och internkontrollplan för år 2022

I december 2022 beslutade nämnden om en internkontrollplan för år 2023. Enligt protokollet var internkontrollplanen anpassad till nämndens verksamhetsområde. I riskanalysen fanns sex risker. Nämnden bedömde att en risk hade ett högt riskvärde och fyra risker hade medelhögt riskvärde. Riskerna med hög och medelhög risk fanns med i nämndens internkontrollplan:

- Risk att grossist höjer priset på avtalade varor mer än vad som är reglerat i livsmedelsavtalet.
- Risk att innehållsförteckningar på matportioner är felaktiga, vilket kan leda till allergiska reaktioner.
- Risk att anställd inom Aroms verksamhet för personlig vinning hamnar i jäv eller intressekonflikter, tar emot otillåtna förmåner och mutor eller har bisysslor vilket kan innebära ekonomisk skada samt skada kommunens och regionens varumärke.
- Risk för fel temperaturer i kylar och frysar.
- Risk att verksamheten inte klarar att leverera mat i sju dygn vid allvarlig händelse.

Av internkontrollplanen fanns en översiktlig beskrivning av vilka kontroller som skulle genomföras, med vilken frekvens de skulle genomföras samt vem som var ansvarig för kontrollen.

Uppföljning av arbetet med intern kontroll för år 2022

Nämnden följde upp arbetet med internkontroll i december 2023. Nämnden bedömde att internkontrollen varit tillräcklig och hade fungerat på ett tillfredsställande sätt. I en tabell redovisades vilka kontroller som hade genomförts och kontrollernas resultat. Samtliga kontroller var genomförda och resultatet visade på avvikelser i kontrollen av prishöjningar inom livsmedelsavtal. Av tabellen nedan framgår nämndens arbete med intern kontroll utifrån ett antal kontrollfrågor i revisionskontorets granskningsprogram.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Riskanalys och internkontrollplan		
Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	2022-12-12 § 43
Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	2022-12-12 § 43
Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen är ändamålsenlig?	Delvis	Nämnden har beslutat om kontroller. Vi bedömer att några av kontrollerna att några är för översiktligt beskrivna i internkontrollplanen. Det framgår inte

		metodmässigt hur kontrollerna ska genomföras.
Uppföljning		
Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	2023-12-11 § 53. Nämnden har följt upp kontrollerna och bedömt resultatet av kontrollerna.
Har nämnden säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Delvis	Nämnden har redovisat resultat för alla kontroller. Vi bedömer att redovisningen inte är tillräcklig tydlig för att kunna bedöma om kontrollerna är genomförda med tillräcklig kvalitet.
Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	-	Vi noterar att nämnden har identifierat avvikelser vid prisjusteringar. Nämnden bedömde att kontrollerna skulle fortsätta för att säkerställa att priserna som nämnden betalar är korrekta.
Har nämnden rapporterat resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till regionstyrelsen?	Ja	

Vår kommentar

Nämndens internkontrollplan utgår från en riskanalys av nämndens verksamhetsområde. Det är positivt att nämnden har bedömt resultatet av kontrollerna och arbetet med internkontroll.

Uppföljningen av kontrollerna har till viss del utvecklats i jämförelse med tidigare år och det är positivt att nämnden har bedömt om kontrollerna ska fortsätta. Vi anser dock att redovisningen av resultaten av kontrollerna och hur kontrollerna är genomförda är för översiktlig och att det därför är svårt att värdera resultaten.

Nämndens uppföljning av verksamhetsmål

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om nämnden har tillräckligt resultat i förhållande till fullmäktiges övergripande mål. Revisorerna ska också bedöma om nämndens redovisning av resultatet är tillräckligt utvecklad.

Måltidsnämnden har under år 2023 upprättat delårsrapporter per april och augusti samt en årsrapport.

Delårsrapporten per april och augusti 2023

Av nämndens delårsrapporter framgick viktiga händelser under perioden, uppföljning av nämndens mål och ekonomi samt prognos om resultat vid årets slut. I delårsrapporterna följde nämnden upp fullmäktiges övergripande mål *Begränsad klimatpåverkan* genom nämndens prioriterade aktiviteter och insatser. I delårsrapporten per augusti bedömde nämnden att målen skulle uppnås vid årets slut. Av tabellen nedan framgår resultatet av nämndens prognos för sina indikatorer:

Mål och indikator	Prognos vid årets slut	Vår kommentar
<i>Begränsad klimatpåverkan</i>		
Hållbara måltider		
Andel inköpta närproducerade livsmedel minst 20 %	20 %	
Andel inköpta svenska (ursprung) livsmedel minst 60 %	65 %	
Hållbar livsmedelsupphandling		
Genomföra minst en innovativ direktupphandling	Av delårsrapporten framgår att verksamheten varit delaktiga till att skapa lokala avtal med producenter av potatis, bär, kött och renkött.	Prognos saknades.

Årsrapporten

Av nämndens årsrapport 2023 framgår viktiga händelser under året, uppföljning av nämndens mål och ekonomi.

Nämndens uppföljning av verksamheten bestod av flera delar. Nämnden följde upp fullmäktiges inriktningsmål med hjälp av sina indikatorer (verksamhetsmått). Nämnden beskrev även de prioriterade aktiviteterna som hade blivit genomförda och att dessa visade på en förflyttning framåt i enlighet med fullmäktiges inriktningsmål. Nämndens samlade bedömning av måluppfyllelsen för fullmäktiges mål om *Begränsad klimatpåverkan* saknades. Av tabellen nedan framgår resultat och nämndens bedömning av måluppfyllelsen.

Mål och indikator	Resultat	Vår kommentar
<i>Begränsad klimatpåverkan</i>		
Det saknas en samlad bedömning av nämndens måluppfyllelse.		
Hållbara måltider		
Andel inköpta närproducerade livsmedel minst 20 %	20 %	
Andel inköpta svenska (ursprung) livsmedel minst 60 %	64 %	
Hållbar livsmedelsupphandling		
Genomföra minst en innovation direktupphandling	Av årsrapport framgår att nämnden varit delaktig till att skapa lokala avtal med producenter av potatis, bär, kött och renkött.	Det framgår inte antalet innovativa direktupphandlingar som nämnden genomfört.

Vår kommentar

Vår bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig måluppfyllelse för år 2023. Det saknades dock en samlad bedömning av måluppfyllelse för Skellefteå kommunfullmäktiges mål om begränsad klimatpåverkan.

6. Svar på revisionsfrågor

Vi bedömer att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2023. Vår granskning visar att nämnden uppfyllde sina målsättningar. Vår samlade bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillfredställande styrning och kontroll över sitt ansvarsområde.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har nämnden tillräckliga resultat?	Nej. Nämnden uppfyllde sina verksamhetsmål men hade ett ekonomiskt underskott vid årets slut.
Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?	Ja. Nämnden har beslutat om grundläggande styrdokument och mätbara mål. Internkontrollarbetet kan dock utvecklas.
Har nämnden haft en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?	Ja. Nämndens uppföljning av verksamhetsmål kan dock tydliggöras så att det tydligare framgår på vilken grund nämnden gör sin bedömning.
Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?	Delvis. Vi bedömer att nämndens internkontrollarbete och redovisning av verksamhetsmål kan utvecklas.

Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Fortsätta utveckla kvaliteten på nämndens arbete med internkontrollplanen.

Umeå den 18 mars 2024

Clara Wiklund
Certifierad kommunal revisor

Revisionskontoret
Region Västerbotten